

Vikingen in Arnhem

In het jaar 847 bestaat Arnhem alleen nog maar uit een paar boerderijen en een kerk. Het dorpje ligt aan de Sint-Jansbeek en stelt verder weinig voor. Een paar kilometer naar het zuiden, aan de andere kant van de Rijn, ligt Meginhardeswich (het huidige Meinerswijk): een handelsnederzetting die gesticht is door Meginhard. De mensen verdienen er hun geld met handel. Ook heffen ze tol op alle schepen die over de Rijn of de IJssel varen. Waar het precies gelegen heeft, is echter onduidelijk. Er zijn nooit sporen van teruggevonden. Toch weten we dat er zich iets belangrijks heeft afgespeeld in het jaar 847. Het wordt dan namelijk geplunderd door de Vikingen.

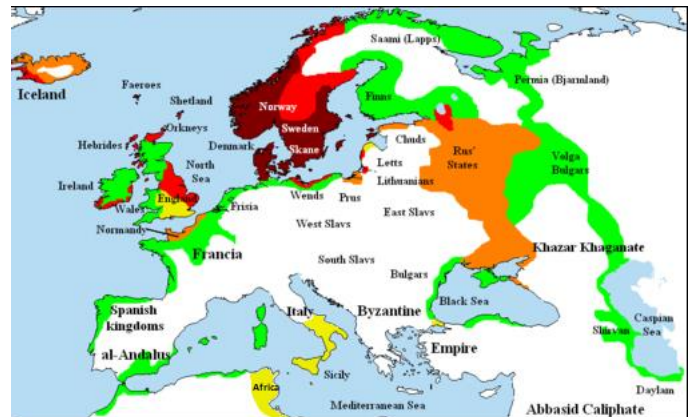
Tochten over de zeeën

De Vikingen zijn een volk dat tussen het jaar 700 en 1000 vooral in Denemarken, Zweden en Noorwegen leeft. Veel mensen leven als visser, handelaar of ambachtsman. Vooral scheepsmakers en houtbewerkers zijn er veel bij de Vikingen. Dat moet eigenlijk ook wel, want Scandinavië wordt omringd door water. Door hun goede boten hebben ze de mogelijkheid om de zeeën te trotseren en op ontdekkingstocht te gaan.

Veel Vikingen willen dit graag, aangezien de meeste van hen niet rijk zijn. De Vikingwetten vertellen namelijk dat als een vader overlijdt, al zijn rijkdommen naar de oudste zoon gaan. Meisjes en jongere zoons krijgen helemaal niets. Dat maakt het interessant voor hen om op andere manieren te proberen om rijkdommen te vergaren.

Zowel jongens als meisjes mogen bij de Vikingen vechtttraining krijgen. Ze leren met zwaarden, schilden en speren om te gaan. Op die manier worden ze klaargestoomd om tegen onbekende vijanden te vechten die ze op hun ontdekkingstochten tegen kunnen komen. Rond het jaar 790 trekken de eerste schepen naar het westen, richting Engeland.

Als de boten na enkele maanden weer terugkeren in Scandinavië, zitten ze vol met goud, zilver en slaven. Een groot succes dus. Voor de Vikingen is Engeland nog maar het begin. Als snel trekken ze ook naar andere streken, zoals Rusland, Frankrijk, België en Nederland.

Afbeelding 1: Kaart van Europa. Donkerrode gebieden is woongebied van de Vikingen. Andere kleuren zijn bezet of geplunderd door de Vikingen.

Afbeelding 2: Vikingen plunderen Dorestad (Wijk bij Duurstede).
Afbeeldingen gemaakt in 1927.

De plaag uit het Noorden

In boeken uit de middeleeuwen zijn verschillende jaartallen te vinden waarin Vikingen dorpen of streken in Nederland hebben geplunderd. Niet alleen aan de Nederlandse kust vallen daarbij slachtoffers, maar ook dorpen en steden die aan de Nederlandse rivieren liggen, worden aangevallen. De Vikingen hebben namelijk erg bijzondere schepen. Hun schepen kunnen zowel op zee, als in rivieren varen. Voor die tijd is dat helemaal uniek. In gebieden en steden als de Betuwe, Nijmegen, Utrecht en Dorestad (tegenwoordig Wijk bij Duurstede) komen geregeld Vikingen langs. Meestal worden

huizen dan in brand gestoken, worden kerken geplunderd en worden inwoners die nog niet gevlucht zijn, vermoord. Dat is de reden dat de Vikingen in deze streek een hele slechte naam hebben. Ze worden er ook wel 'de plaag van het Noorden' genoemd. In 847 wordt Meginhardeswich geplunderd. Deze handelsnederzetting is een gewild doelwit. Er wordt tol geheven op schepen die op de Rijn en de IJssel varen, dus er is waarschijnlijk veel geld aanwezig geweest. Wat er verder met het dorp is gebeurd, is niet duidelijk. Het dorp is nooit teruggevonden, dus bewijzen van geweld of brand zijn er niet.

Handelaren

Toch komen de Vikingen niet alleen maar om te plunderen. Een van de leiders van de Vikingen die in 847 op rooftocht zijn, is Rorik. Rorik heeft na 847 geregeld gesprekken met koning Lotharius. In 850 sluiten ze zelfs vrede en als dank daarvoor krijgt Rorik een heel aantal gebieden toegewezen van Lotharius. Hij mag deze gebieden, waaronder de Betuwe, Gendt, Meinerswijk en Huissen voor de koning besturen, belasting innen en handel drijven. Op die manier verdienen de Vikingen erg veel geld.

Deze handelsactiviteiten zullen echter niet leiden tot een grote verandering in het beeld dat mensen van de Vikingen hebben. In 880 gaat het namelijk alweer mis. De Vikingen besluiten niet langer genoegen te nemen met de gebieden die ze hebben gekregen en willen meer. Ze plunderen en bezetten bijvoorbeeld Nijmegen en trekken verder naar het zuiden. In 885 worden ze uiteindelijk door de koning verslagen. De strijders die niet meteen gedood worden, trekken zich terug naar Denemarken. Toch zullen ze nog tot het jaar 1000 geregeld terugkomen en daarbij vallen vele slachtoffers.

Afbeelding 3: Vikingschepen in Nederland. Afbeelding gemaakt door Paul Beccx (2008) in opdracht van het Rijksmuseum voor Oudheden.

Sporen uit het verleden

Bewijzen dat de Vikingen hier zijn geweest, zijn vooral in middeleeuwse boeken terug te vinden. Archeologische sporen zijn er namelijk niet zoveel. Vooral niet rondom Arnhem. Een van de weinige Gelderse bewijzen, is bijvoorbeeld een mantelspeld die in Rijswijk aan de Lek (bij Tiel) wordt gevonden. De speld zou volgens wetenschappers gemaakt zijn door de Vikingen. Ook in Huissen heeft tot 1616 een kasteel gestaan dat de Dannenburcht heette, de burcht van de Denen. Hier zullen de Vikingen dus waarschijnlijk een nederzetting gehad hebben. Hoewel het kasteel al lang gesloopt is, is de Dannenburcht nog steeds een bekende locatie in Huissen.